

AGROFORESTRY Natuur mag zijn eigen gang gaan in de droom van de familie Koeman

De 'snoeptuin' van Jorrit

Op het perceel van Jorrit Koeman in polder De Drieban staat een hijskraan klaar voor graafwerkzaamheden. Waar nu gras ligt komt wat Jorrit een 'snoeptuin' noemt.

Emma Pieters

Hem ■ Op zijn krukken komt Jorrit aangehinkt. Met een brede glimlach opent hij de deur van zijn woning in Hem. Twee maanden geleden heeft Jorrit een ongeluk gehad met kitesurfen, waardoor zijn voet is verbrijzeld.

Zijn vader is daarom zonder zijn hulp begonnen met de aanleg van de snoeptuin. Over een paar jaar tijd zal de vlakke grond zijn getransformeerd tot een heuvelachtig landschap met verschillende struiken, fruitbomen en planten.

Familie Koeman

Het stuk land is al sinds Jorrits betoervgrootouders eigendom van de familie Koeman. Aanvankelijk was het een vaarpolder dat alleen met een schuit of te voet kon worden betreden, maar in 1967 werd het gemoderniseerd tot een rijpolder waar een tractor op en af kan.

Door ruilverkaveling veranderde het mozaïekland van De Drieban, net zoals de meeste andere landbouwgronden in Nederland in de tweede helft van de twintigste eeuw, in akkerlanden met monoculturen. De boeren die eerst verschillende gewassen verbouwden, kozen elk voor

De eerste graafwerkzaamheden zijn begonnen.

JAAP VAN DER PIJLL

één product.

De familie Koeman zette in op tulpen, die naar Japan werden geëxporteerd. Toen de samenwerking met de exporteur wegviel, konden ze de tulpen niet meer kwijt. Sindsdien wordt de schuurkas aan de bureu uitbesteed.

Toch gaf de familie Koeman het boerenbestaan niet op. Maar na zelf te hebben ondervonden welke risico's zijn verbonden aan monocul-

tuur, werd er gekeken naar alternatieven. Toen Jorrit, die inmiddels Milieuwetenschappen had gestudeerd, in deze krant een artikel zag over 'agroforestry' had hij gevonden wat hij zocht.

Hangmat

Bij 'agroforestry' worden (fruit)bomen en struiken geïntegreerd met de teelt van gewassen of veeteelt. In plaats van dat natuur wordt gemo-

dificeerd, mag die zijn eigen gang gaan. Het voordeel van zo'n circulair ecosysteem is dat het zichzelf gezond houdt.

„Hang je hangmat op, zeg ik ook wel”, grapt Jorrit. In tegenstelling tot de landbouwtechnieken die worden toegepast bij monocultuur, is het bij 'agroforestry' zaak het stuk land zo min mogelijk te bewerken. „Het duurt even voordat je er de vruchten van kunt plukken, maar

Agroforestry

Agroforestry is het tegenovergestelde van de conventionele landbouwmethodes. Het land wordt zo min mogelijk bewerkt en fruitbomen en struiken worden geïntegreerd met de teelt van gewassen. Kortom, de natuur mag zijn eigen gang gaan.

dan vraagt het ook minder onderhoud.”

De landbouw in Nederland is toe aan vernieuwing. Erna Krommendijk, senior projectleider bij Natuur en Milieufederatie Noord-Holland, stelt dat de conventionele landbouwmethodes uitputtend zijn. „De biodiversiteit en het bodemleven nemen af. Op den duur is dat niet houdbaar.”

Volgens Jorrit vraagt 'agroforestry' om een andere manier van denken. „Een vogel is bijvoorbeeld niet een bedreiging voor je gewassen, maar is juist essentieel. De vogels eten de slakken en insecten op en in ruil daarvoor mogen ze ook wat van van de bessen.”

Omgooien

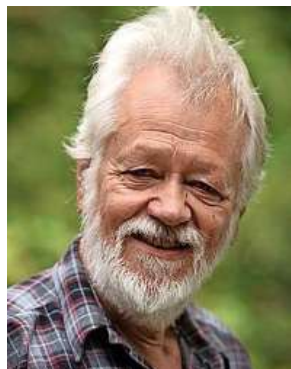
Toch betekent de overgang naar duurzamere landbouw volgens Krommendijk niet dat alle landbouwbedrijven net als Jorrit het roer volledig moeten omgooien. „Boeren kunnen kleine aanpassingen doen, zoals een schaduwrijke boomrand langs de akker, met bladeren die worden gegeten door koeien.”

Dat komt wel

Met die dooddoener kalmeerde mijn altijd rustige vader zijn driftig springende zoon. Riep ik: 'Dat moeten we nu gaan doen! Kom!', dan antwoordde hij steevast: 'Ja, dat komt wel.' Blijkbaar had ik dat toen ook al nodig. Natuurlijk had hij meestal wel gelijk, maar je wist maar nooit of we niet toch een keer te laat zouden zijn, het hoogtepunt zouden missen, achter het net zouden vissen. Toen leed ik al aan het virus dat later de basis is geworden van onze mobiele telefoongekke.

Maar 'dat komt wel' was ook zo'n uitdrukking in de sfeer van het kan vriezen en het kan dooien, we zullen wel zien. Kortom, de toekomst werd er

GELOVIG

mee op losse schroeven gezet. In deze dagen word ik er weer aan herinnerd door staatssecretarissen die niets beloven rond het terugbetalen van onterecht

teruggevorderde toeslagen. En niet te vergeten door toezeggingen van mevrouw Broekers-Knol over het op orde brengen van ons vreemdelingenbeleid en over het onderbrengen van kinderen uit vluchtelingenkampen in Griekenland. Ik begreep dan ook heel goed de mensen die zeiden 'we gaan ze halen', ook al wist ik dat zo'n actie moest mislukken.

Het zijn allemaal geen vrolijk stemmende waarnemingen en dan is er ook nog corona. Daarom ben ik zo blij dat er in deze bijzondere tijd nu eens sprake is van iets waarvan niet gezegd kan worden 'Dat komt wel', maar: 'Het komt!'

Kees van Zijverden

KORT EN KLEIN

Vesper online

Enkhuizen ■ Jerry Korsmit (klavecimbel) en Henk Haandrikman (tekst) nemen donderdag 17 december in de Zuiderkerk in Enkhuizen een korte vesper op met daarin een meditatie in muziek en woorden over de zogeheten O-antifonen. De vesper is te beluisteren vanaf 17 uur via www.kerkomroep.nl. De O-antifonen dateren uit de 3^e eeuw na Christus. Het zijn korte verzen waarmee, in de dagen vóór Kerstmis, Christus wordt aangeropen en zijn verwachte komst wordt bezongen. Ze beginnen alle zeven met de roep: 'O', gevolgd door een soort eretitel voor de verwachte Messias. Al die benamingen zijn te vinden in het Oude Testament: Wijsheid, Heer, Wortel van Jesse, Sleutel van David, Dageraad. Koning der volkeren, Immanuël. Het is een heel oude traditie om van 17 tot en met 24 december de

De Zuiderkerk.

ARCHIEFFOTO

O-antifonen te zingen als extra voorbereiding op het Kerstfeest. De vesper is te beluisteren vanaf 17 december, 17 uur via www.kerkomroep.nl. Belangstellenden klikken op 'Noord-Holland' en zoeken de Protestantse Gemeente Enkhuizen en 17 december.